

SELF-MANAGEMENT METHODS OF SKILLS FORMING FUTURE TEACHERS

In the floor by us grounded basic principle of construction of independent project activity, which consisted in forming of system knowledges of professional direction, research abilities, management skills in active productive practical activity, to development of the valued-oriented and motivational sphere.

Key words: teaching management, self-management, self-management skills, project and research activities of future teachers

УДК 378.013.32

Прокоф'єва М.Ю.

***РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА
ЗАСАДАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ***

Висвітлено проблему практичної підготовки майбутнього вчителя. Проаналізовано роль педагогічної практики в процесі підготовки студентів до навчання молодших школярів на засадах диференційованого підходу.

Ключові слова: професійна підготовка, вчитель початкових класів, педагогічна практика.

У вищій освіті спостерігається посилення вимог щодо процесу підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності. До педагогічних кадрів ставляться нові вимоги, які передбачають цілеспрямоване системне формування готовності майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно зорієнтованої освіти. Різноманітна підготовка нової генерації фахівців із високим рівнем професіоналізму стала сьогодні провідним завданням вищих педагогічних навчальних закладів.

Провідним завданням педагогічної освіти є підготовка вчителя, здатного до самореалізації, ефективної професійної діяльності в умовах сучасної початкової школи, з високим рівнем культури, освіченості, інтелігентності, професійної компетентності й здатності забезпечити всебічний розвиток дитини як особистості і найвищої цінності суспільства. У зв'язку з цим однією з важливих завдань модернізації системи педагогічної освіти є орієнтація підготовки сучасного вчителя початкових класів на реалізацію диференційованого підходу у навчанні молодших школярів.

Основна причина труднощів учителя в реалізації індивідуального та диференційованого підходів в навчанні молодших школярів – відсутність у професійній підготовці необхідних знань з особистісного розвитку учнів. Вище описана проблемна ситуація виявляє протиріччя в сучасній освітній парадигмі: між метою сучасної освіти з розвитку школярів та недостатньою підготовкою вчителя до реалізації цієї мети.

У контексті нашого дослідження особливого значення набувають методологічні засади підготовки майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу (В. Андрущенко, І. Бех, О. Глузман, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Ю. Мальований, Н. Ничкало, В. Паламарчук, О. Савченко, О. Сухомлинська та ін.); теоретико-методичні аспекти підготовки вчителя початкової школи (Н. Бібік, В. Бондар, М. Вашуленко, Н. Глузман, Л. Коваль, А. Коломієць, С. Мартиненко, Л. Хомич та ін.).

До кола наукових інтересів увійшла й проблема індивідуалізації та диференціації навчання. Багато вітчизняних і зарубіжних учених досліджували різноманітні аспекти цієї проблематики (О. Бугайов, І. Бутузов, В. Володько, С. Логачевська, Г. Лопатка, С. Максименко, Н. Мойсеюк, С. Ніколаєва, А. Панченко, М. Савчин, І. Харламов, М. Шабарін, Т. Щербань).

Натомість проблема методологічного та організаційно-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів початкових класів до навчання молодших школярів на засадах диференційованого підходу допоки не дістала належного висвітлення.

Метою статті визначено обґрунтування і висвітлення мети, завдань та змісту педагогічної практики "Перші дні дитини в школі", проведення якої сприятиме підготовці майбутніх учителів до навчання молодших школярів на засадах диференційованого підходу.

Аналіз змісту навчальних планів, програм підготовки, опитування вчителів та студентів, які вже мають певний досвід викладання під час педпрактики, засвідчують, що головна трудність, яку відчувають учителі при здійсненні диференціації навчального процесу, пов'язана з відсутністю психологічних знань, а також досвіду, необхідного для ефективного здійснення диференціації навчального процесу, що проявляється, зокрема, у невмінні розподілити учнів за типологічними групами, скласти різнорівневі завдання. Іншими словами, у студентів бракує системних знань та відповідних практичних компетенцій для реалізації диференційованого підходу в навчанні молодших школярів. Вирішенню цієї проблеми сприяє включення у зміст педагогічної практики завдань з діагностики індивідуальних особливостей молодших школярів.

У системі професійної підготовки вчителів початкової школи важливе місце займає педагогічна практика, яка дозволяє студентам самостійно і творчо застосовувати одержані теоретичні знання; дає можливість апробувати здатність до виконання функцій вчителя початкових класів; практично підготуватися до самостійної роботи у школі. Від змісту педагогічної практики та форм і методів її організації значною мірою залежить ефективність професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів та їхня подальша адаптація до професійної діяльності.

Аналіз досліджень за останні роки свідчить, що педагогічна практика залишається в центрі уваги науковців:

- досліджено теоретико-методологічні, історико-педагогічні та науково-методичні засади практичної підготовки майбутніх педагогів [1];
- визначено й охарактеризовано психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів [2];
- науково обґрунтовано соціально-педагогічні аспекти професійної діяльності молодого вчителя [3].

Педагогічна практика є формою професійного навчання у ВНЗ, що базується на фахових знаннях, орієнтується на певний теоретичний фундамент, забезпечуючи практичне пізнання закономірностей і принципів педагогічної діяльності, засвоєння засобів її організації.

Практика "Перші дні дитини в школі" входить в систему практик, які здійснюються закономірною послідовністю протягом усього періоду навчання студентів за спеціальністю "Початкова освіта" [4]. Практика сприяє актуалізації і закріпленню знань студентів з загально професійних (педагогіка, психологія та ін.) та спеціальних (часткові методики) дисциплін. Вона спрямована на формування у студентів позитивного ставлення та інтересу до майбутньої професії, розвиток професійної мотивації, прагнення до дослідження педагогічних явищ.

Специфіка даної практики відображена в її назві. Вона охоплює найбільш складний період організації педагогічної діяльності (знайомство дітей зі школою, класом, учителем, з правилами поведінки в школі), роботу з першокласниками в перші дні їхнього перебування в школі, проведення учителем перших уроків, організаційних заходів, оформлення необхідної документації.

Перехід від дошкільного до молодшого шкільного дитинства є одним із найбільш відповідальних періодів у життєвому циклі людини. Вступ дитини до школи – це різка зміна її життя та діяльності. Помітно змінюється весь розклад життя дитини, її соціальне становище. Провідним видом діяльності стає навчання. Навчання – це праця серйозна, потрібна організація дисципліни, вольових зусиль з боку дитини. Все частіше доводиться

робити те, що треба, а не те, що хочеться. Учень включається в новий для нього класний колектив, в якому він буде жити, вчитися і розвиватися. Засвоєння моральних норм і правил поведінки вимагає від школяра високого рівня розвитку спостережливості, довільного запам'ятовування, організації уваги, уміння аналізувати, мислити. З перших же днів навчання виникають основні протиріччя як рушійна сила розвитку молодшого шкільного віку: протиріччя між постійно зростаючими вимогами, які ставить навчальна робота вчителя і колективу до особистості дитини, до його уваги, пам'яті, мислення і рівнем психічного розвитку дитини, якостей особистості. Успіх у навчально-виховній роботі залежатиме від того, як дитина адаптувалася до школи.

Мета педагогічної практики "Перші дні дитини в школі": ознайомити студентів із своєрідністю періоду адаптації дитини до нових умов у перший тиждень перебування в школі, сформуванню усвідомлення необхідності наступності в роботі початкової школи та дошкільного навчального закладу щодо забезпечення готовності дітей до навчання у школі. В процесі педагогічної практики вирішуються задачі: ознайомлення студентів з особливостями формування перших класів, розкриття особливостей, змісту і методики навчально-виховної роботи з дітьми у перший тиждень навчання, формування у студентів дослідницьких умінь, пов'язаних з виявленням рівня готовності дітей до школи, вивчення вікових та індивідуальних особливостей першокласників.

В процесі проходження педагогічної практики студенти повинні оволодіти такими компетенціями:

– знати особливості, зміст і методичні основи організації та проведення навчально-виховної роботи вчителя з учнями першого класу у перший тиждень навчальних занять в школі;

– уміти спостерігати, аналізувати і виявляти особливості навчально-виховної діяльності вчителя початкових класів у перші дні навчання дітей, визначати готовність дітей до навчання, їхнє ставлення до школи, аналізувати отримані результати та на їх основі визначати напрям подальшої навчально-виховної діяльності вчителя початкових класів з першокласниками.

Одним із завдань педагогічної практики є складання психолого-педагогічної характеристики учня першого класу, яка повинна бути написана практикантом на основі власного фактичного матеріалу як результат самостійного дослідження. Психолого-педагогічна характеристика охоплює такі розділи: загальні відомості про школяра, особливості пізнавальної сфери дитини (особливості сприймання, пам'яті, мислення), властивості нервової системи, темпераменту, характеру, домінуючі мотиви та самооцінка учня. Характеристика доповнюється рекомендаціями щодо індивідуального підходу та методів виховного впливу на учня.

Вивчення особистості учня – не самоціль, а засіб правильного і ефективного впливу на школярів, тому останній розділ характеристики є найважливішим і найскладнішим. Педагогічні висновки, поради, рекомендації повинні бути конкретними, обґрунтованими і логічно впливати з усіх попередніх розділів характеристики.

Педагогічна практика доповнює і збагачує теоретичну підготовку студентів, створює їм можливість для закріплення і поглиблення отриманих знань, використання теоретичних положень фахових дисциплін для вирішення практичних задач. Педагогічна практика "Перші дні дитини в школі" повинна сприяти виробленню умінь та навичок майбутніх учителів початкових класів здійснювати індивідуальний підхід до учнів та будувати навчальний процес на засадах диференційованого підходу.

Перспективу дослідження становить побудова індивідуальної професійної програми проходження педагогічної практики майбутнім учителем початкових класів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальнопедагогічна підготовка вчителя: історія, сучасний стан, перспективи / А.М. Бойко, Н.М. Дем'яненко. – К.: ІСДО, 1996. – 217 с.

2. Козій І.О. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів: метод. посіб. / М.К. Козій. – К.: Нац. пед. ун-т. ім. М.П. Драгоманова, 2001. – 141 с.
3. Профессиональная деятельность молодого учителя (социально-педагогический аспект) / под ред. С.Г. Вершловского, Л.С. Лесохиной. – М.: Педагогика, 1982. – 254 с.
4. Прокоф'єва М.Ю. Методичні рекомендації щодо педагогічної практики "Перші дні дитини в школі". – М.Ю. Прокоф'єва. – Ялта: РІВ КГУ. – 95 с.

Прокоф'єва М.Ю.

**РОЛЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ
КЛАССОВ К ОБУЧЕНИЮ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НА ОСНОВЕ
ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА**

Освещена проблема практической підготовки будущего учителя. Проанализирована роль педагогической практики в процес се підготовки студентов к обучению младших школьников на основе дифференцированного подхода.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, учитель начальных классов, педагогическая практика.

Prokofieva M.Y.

**ROLE OF TEACHING PRACTICE IN TRAINING PRIMARY SCHOOL TEACHERS
EDUCATIONAL YOUNGER STUDENTS ON THE BASIS OF A DIFFERENTIATED APPROACH**

The problem of the practical training of future teachers. The role of teaching practice in preparing students for teaching younger pupils on the basis of a differentiated approach.

Key words: training, primaryschoolteacher, teachingpractice.

УДК 37.034:82

Сидоренко Н.І.

**РЕАЛІЗАЦІЯ НАРОДОЗНАВЧОГО КОМПОНЕНТУ В СУЧАСНОМУ
ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Статтю присвячено аналізу питання цілісного використання засобів народознавства у вихованні дітей дошкільного віку як дієвої умови формування моральних настанов і життєвих цінностей вихованців.

Ключові слова: дошкільна педагогіка, етнопедагогіка, нація, народознавство, національне виховання, традиції, фольклор.

В умовах всеохоплюючої глобалізації та посилення інтеграційних чинників у суспільному, політичному та культурному житті Європи та світу все більшого значення набуває необхідність збереження національних ознак кожного народу, того генетичного коду, який відрізняє його від сусідів, визначає власне обличчя та є запорукою його подальшого існування. Дану тенденцію відзначають сучасні вчені, наголошуючи на прагненні кожного народу, попри всі інтеграційні процеси, зберегти своє національне "Я". Сьогоднішній демократичний світ, усвідомлюючи об'єктивну необхідність інтернаціоналізації у вирішенні проблем планети, активно здійснює пошук можливостей для поєднання національних інтересів та інтернаціональних потреб [5].

Такі проблеми стоять і перед Україною. А тому, на нашу думку, вартим уваги є міркування, висловлене академіком М.Жулинським, який зазначає, що сьогодні для українців важливо не втратити свого національного образу, не розчинитися, не дати себе втягнути в космополітичний процес інтегрування з сильнішими культурними системами [1].

Погоджуючись з думкою відомого українського вченого, варто зазначити, що збереження українців як нації залежить від того, наскільки вони усвідомлюють себе нацією і